

Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta

(403/2008)

nk. käyttöasetus

◆ Kysymyksiä ja vastauksia ◆

Yleistä

1. **Kysymys:** Milloin uusi VNa työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta (403/2008) eli nk. käyttöasetus astuu voimaan ja mitä tapahtuu nykyiselle VNp:lle työssä käytettävien koneiden ja muiden työvälineiden hankinnasta, turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta (856/1998) eli ns. käyttöpäätökselle?

Vastaus: Uusi asetus astuu voimaan 1.1.2009 ja samalla se kumoaa kokonaan nykyisen käyttöpäätöksen.

2. **Kysymys:** Onko uusi käyttöasetus (403/2008) suppeampi kuin kumottava käyttöpäätös (856/1998)? Uudesta käyttöasetuksesta ei esimerkiksi löydy mitään omia säädöksiä puristimille. Jääkö vanha päätös joiltakin osin voimaan?

Vastaus: Vaikka pykälät ovat määrällisesti vähentyneet alle puoleen, uusi käyttöasetus ei ole suppeampi kuin nykyinen käyttöpäätös – päinvastoin. Käyttöasetus on pykälämäärältään pienempi, koska uudesta asetuksesta on poistettu päällekkäisyydet muiden säädösten kanssa, ja samalla sen rakennetta on selkeytetty yhdistelemällä samaan aihepiiriin kuuluvia asioita selkeimmiksi pykäläkokonaisuuksiksi. Vanhasta käyttöpäätöksestä ei jää voimaan mitään, vaan vaatimukset korvautuvat uuden asetuksen vaatimuksilla.

Laajennuksia on tulossa esim. velvoitteisiin, jotka liittyvät työnantajan itsensä toteuttamiin työvälineiden tarkastuksiin. Nykyisessä käyttöpäätöksessä on mainittu erikseen joitakin tiettyjä laiteryhmiä (mm. puristimet), jotka kuuluvat työnantajan säännöllisiin väliajoin tekemien tarkastuksen piiriin. Uudessa käyttöasetuksessa tarkastusvelvoitteet on kuvattu osittain hieman eri tavalla. Uuden asetuksen 5 § koskee kaikkia työpaikalla käytössä olevia työvälineitä. Siinä edellytetään työnantajalta

työvälineiden säännöllistä huoltoa ja kunnossapitoa, ohjausjärjestelmien ja turvalaitteiden virheettömän toiminnan varmistamista sekä jatkuvaa toimintakunnon seuraamista tarkastuksilla, testauksilla, mittauksilla ja muilla sopivilla keinoilla. Toimintakunnon varmistamiseksi tehtävän tarkastuksen saa tehdä työvälineen rakenteeseen ja käyttöön perehtynyt pätevä henkilö. Tarvittaessa on käytettävä ulkopuolista asiantuntijaa. Vaikka erikseen ei mainita, että em. toimista olisi pidettävä pöytäkirjaa, toimenpiteiden toteutus on pystyttävä pyydettyä osoittamaan. Parhaiten sen pystyy osoittamaan, jos on työnantajalla on esimerkiksi dokumentoitu kunnossapito-ohjelma. Kaikkien tarkastusten tekeminen on työnantajan vastuulla, niin kuin se on tähänkin saakka ollut käyttöpäätöksen mukaan.

Erietyiset pätevyysvaatimukset (14 §)

3. **Kysymys:** Mitä tarkoitetaan ajoneuvonosturin ja torninosturin kuljettajan asianmukaisella ammattitutkinnolla, eli mikä ammattitutkinto on riittävä?

Vastaus: Ajoneuvonosturin kuljettajalle on olemassa oma ammattitutkintonsa.

Ajoneuvonosturin kuljettajalta vaaditaan nykyisessä käyttöpäätöksessä alan ammattitutkintoa ja torninosturin kuljettajalta alan ammattitutkinnon soveltuvaa osaa. Uuden asetuksen mukaan ajoneuvonosturin kuljettajalla tulee olla asianmukainen ammattitutkinto tai sen soveltuva osa. Uusi asetus antaa siten mahdollisuuden kuljettaa ajoneuvonosturia suorittamalla ensin pelkkä ajoneuvonosturin kuljettajan ammattitutkinnon osa (peruskoulutus). Täyden ammattitutkinnon voi suorittaa tämän jälkeen vasta, kun on hankkinut käytännön kokemusta ajoneuvonosturin kuljettajan työstä.

Torninosturin kuljettajan ammattitutkinto on osa rakennuskonemiehen ammattitutkintoa.

4. **Kysymys:** Käyttöasetuksen 14 §:n mukaan trukin ja henkilönostimen kuljettajalla on oltava työnantajan antama kirjallinen lupa. Mitä trukilla tässä yhteydessä tarkoitetaan?

Vastaus: Käyttöasetuksessa trukilla tarkoitetaan mitä tahansa pyörillä olevaa ajoneuvoa, joka on suunniteltu kantamaan, vetämään, työntämään, nostamaan, pinoamaan tai asettamaan hyllystöön mitä tahansa kuormaa ja jota ohjaa kuljettaja trukin istuimella istuen tai seisten tarkoitusta varten tehdyllä tasolla. Myös tällaiseen tarkoitukseen suunniteltu kurottaja on trukki, ja sen kuljettamiseen tarvitaan työnantajan antama kirjallinen lupa. Kurottajan kuljettamiseen tarvitaan työnantajan antama kirjallinen lupa myös silloin, kun se on suunniteltu ja sitä käytetään henkilöiden nostamiseen. Tällöin kirjallinen lupa edellytetään sillä perusteella, että valmistaja on tarkoittanut koneen henkilönostimeksi.

Kurottajista puhuttaessa on kuitenkin muistettava, että pelkästään tavaran siirtämiseen ja nostamiseen suunnitellun kurottajan käyttö henkilönostoissa on kielletty (Käyttöasetuksen 25 § ja VNp henkilönostoista nosturilla ja haarukkatrukilla 793/1999).

5. **Kysymys:** Mikä on riittävä tapa varmistaa trukin ja henkilönostimen kuljettajan pätevyys? Riittääkö esim. näyttö, että osaa ajaa trukkia? Tarvitaanko kuljettamiseen ulkopuolisen tahon antama koulutus? Tarkoittaako kirjallinen lupa jonkinlaista ajokorttia?

Vastaus: Säädöksen tavoitteena on parantaa työturvallisuutta työpaikoilla, joissa käytetään trukkeja ja henkilönostimia. Kuka tahansa asiaan perehtymätön henkilö ei saa ajaa trukilla tai käyttää henkilönostinta, vaan työnantaja voi sallia näiden työvälaineiden käyttämisen vain niille työntekijöille, joiden osaamisen työnantaja on varmistanut.

Niiden työntekijöiden, joille työnantaja myöntää luvan, on osattava trukin ja/tai henkilönostimen kuljettamiseen liittyvät turvalliset työtavat. Jos työntekijä on jo pitkään toiminut trukinkuljettajana, tehnyt työtään huolellisesti ja ammattitaitoisesti ja työnantaja on vakuuttunut, että hän osaa työnsä ja turvalliset työtavat, ei työnantajan välttämättä tarvitse tehdä mitään erityistä ennen luvan myöntämistä. Jos työnantaja uskoo pystyvänsä itse arvioimaan, että trukin ja/tai henkilönostimen kuljettaja tosiaan tuntee kaikki trukin ja/tai henkilönostimen kuljettamiseen liittyvät työturvallisuusseikat ja on huolellisesti käyttänyt kyseistä työvälinettä jo pitkän aikaa, riittänee se osaamisen osoittamiseksi.

Sen sijaan esimerkiksi uuden kesätyöntekijän tullessa ensimmäiseen kesätyöpaikkaansa työnantajan on joko itse opetettava työntekijä käyttämään trukkia ja/tai henkilönostinta tai laitettava hänet ennen työn aloittamista kurssille, jollei työnantaja itse osaa tai ehdi antamaan opetusta trukin ja/tai henkilönostimen turvalliseen käyttöön.

Käyttöasetus ei siis edellytä, että kaikkien trukin tai henkilönostimen kuljettajien pitäisi läpäistä jokin tietty kurssi, antaa ammattitaidostaan näyttö tai pitää halussaan jonkinlaista ajokorttia. Kirjallinen lupa voi olla esimerkiksi työturvallisuuskortin tapainen trukin ja/tai henkilönostimen kuljettajan kortti, jonka työnantaja on antanut ja allekirjoittanut. Joillakin työpaikoilla lupa-asia on ratkaistu siten, että trukin ikkunaan on kiinnitetty lista niistä henkilöistä, joille työnantaja on myöntänyt luvan.

Myös kuljetusyrityksissä työnantaja vastaa siitä, että työntekijöillä on riittävät kyvyt ja taidot trukkien käyttämiseen, ja työnantaja kirjoittaa työntekijöilleen kirjalliset luvat trukkien käyttämiseen. Työnantaja vastaa työntekijöidensä osaamisesta myös siinä tapauksessa, että kuljettajat joutuvat työssään käyttämään myös muiden kuin oman työnantajansa omistamia ja hallinnoimia trukkeja. Kuljetusyrityksen on tällöinkin työnantajana varmistettava, että kuljettajilla on ennakkoon tiedossa oleviin trukkien käyttämiseen liittyviin tilanteisiin riittävät kyvyt ja taidot. Luvan antamista varten työnantajan tulee selvittää kuljettajan osaaminen odotettavasti käytössä olevien trukkityyppien suhteen ja trukin yleiset käyttöolosuhteet. Työpaikan haltijan velvollisuutena on huolehtia yleisestä turvallisuudesta ja toimintojen yhteensovittamisesta työpaikalla samoin kuin yleensä käyttöön luovuttamansa trukin toimintakunnosta.

Työnantaja vastaa siten aina työntekijöidensä turvallisuudesta, aivan kuten tähänkin asti. Tähänkin saakka työnantajan on pitänyt opettaa ja ohjata työntekijänsä koneiden turvalliseen käyttöön. Uudessa asetuksessa tämä korostuu entistään.

Koulutusorganisaatiot järjestävät lyhyitä kertauskursseja myös kokeneille ajajille. Tällaisen kurssin käyminen loppukokeineen kaikkineen on toki suositeltavaa. Työnantaja joka tapauksessa vastaa, että kuljettajalla on riittävät kyvyt ja taidot työ-

välineen kuljettamiseen. Vaikka työntekijä olisi suorittanut trukkikurssin, työnantajan on huolehdittava, että työntekijä tuntee kyseisen työpaikan olosuhteiden asettamat vaatimukset trukin turvalliseen kuljettamiseen.

Kaatumisvaaralta ja putoavilta esineiltä suojaaminen (16 §)

6. **Kysymys:** 16§:ssä säädetään, että työntekijää kuljettavan työvälineen kaatumisesta aiheutuva vaara on estettävä turvaohjaamalla, suojarakenteella tai muulla vastaavalla laitteella, joka 1) estää työvälinettä kaatumasta enempää kuin kyljelleen; tai 2) varmistaa, että työntekijän ympärille jää riittävästi tilaa siltä varalta, että työväline kaatuu tai kierähtää ympäri. Lisäksi sanotaan, että trukissa on tarvittaessa oltava turvavyö tai muu vastaava rakenne, joka pitää kuljettajan istuimella trukin kaatuessa. Pitääkö nimenomaan trukin ollessa kyseessä työnantajan arvioida 1) ja 2) kohtien jälkeen jäännösriski ja sen perusteella tehdä päätös turvavyön asentamisen tarpeesta?

Vastaus: Momentit sinänsä eivät ole ensisijaisuusjärjestyksessä vaan molempia sovelletaan trukkeihin riskin arviointiin pohjautuen. Kysyjän esittämä tulkinta ei kuitenkaan ole väärinkään, vaan trukin kaatumisen vaarat estetään turvaohjaamalla tmv. rakenteella, ja lisäksi turvavyöllä estetään kuljettajan putoaminen istuimelta (jos putoaminen istuimelta voisi aiheuttaa vaaraa).

Nostolaitteen käyttö (21 §)

7. **Kysymys:** 21 §:n 3. momentti edellyttää ylikuormituksen estolaitetta nostolaitteille, joiden suurin sallittu kuorma on vähintään 1000 kg tai kuormamomentti vähintään 40 000 Nm. Näin ollen myös autonostimet (autokorjaamot) olisi varustettava tällaisella laitteella. Autonostimissa ei (poikkeuksetta) ole tällaista laitetta, eikä yhdenmukaistettu standardi sitä edellytä. Miten tilanteessa tulisi menetellä?

Vastaus: Autonostimien suhteen noudatetaan vanhaa käytäntöä.

Autonostimien osalta tekniikan nykytaso määritellään yhdenmukaistetussa autonostinstandardissa SFS-EN 1493. Standardi ei edellytä autonostimen varustamista ylikuormituksen estolaitteella. Sen sijaa autonostimiin vaaditaan standardissa muita turvalaitteita ja -järjestelmiä. Esimerkiksi sellaiset autonostimet, joiden alla työskennellään, on varustettava mekaanisella lukintalaitteella, joka estää kuorman laskeutumisen muun kuin normaalin laskuliikkeen aikana.

Koska autonostimia voi tekniikan nykytaso huomioon ottaen valmistaa ilman ylikuormituksen estolaitetta, ei Suomessa käytössä oleville autonostimille voida näiltä osin asettaa ankarampia rakenteellisia vaatimuksia.

Henkilönostot (25 §)

8. **Kysymys:** Käyttöasetuksen 25 §:n 3 momentin mukaan teleskooppi- ja nivelpuominosturin henkilönostokorissa työntekijän on käytettävä henkilökohtaisia putoamissuojaimia. Koskeeko vaatimus myös henkilönostoon tarkoitettuja henkilönostimia? Onko tekstissä alun perin tarkoitettu henkilönostimien koreja?

Vastaus: Lainsäätäjälle on sattunut tässä pieni kömmähdys – sana ”nostin” on vaihtunut sanaksi ”nosturi”. Asia korjataan mahdollisimman pian. Joka tapauksessa ko. vaatimus koskee nimenomaan nivel- ja teleskooppityyppisiä henkilönostimia.

Käyttöönottotarkastus (33 §)

9. **Kysymys:** Mitä tarkoitetaan uuteen paikkaan asentamisella?

Vastaus: Käyttöasetuksen käyttöönottotarkastus kohdistuu sellaisiin laitteisiin, jotka on tarkoitettu lähinnä pysyvästi asennettavaksi paikalleen. Jos tällainen pysyvästi asennettu laite myydään toiseen yritykseen tai siirretään yrityksessä toiseen kohtaan, minkä takia se on purettava ja sen jälkeen uudestaan asennettava, sille on tehtävä uusi käyttöönottotarkastus.

Sen sijaan esimerkiksi pyörien päällä siirrettävälle henkilönostimelle, jota siirretään päivän aikana useaan otteeseen ja jota ei asenneta (esim. jota ei pureta ja sitten taas koota uudestaan ja esim. pultata lattiaan), ei edellytetä ko. pykälän tarkoittamaa käyttöönottotarkastusta. Sitä koskevat käyttöasetuksen 20 § (nostotyön suunnittelu ja nostolaitteen valinta) ja 21 §:t (nostolaitteen käyttö). Käyttöasetus ei edellytä tällaisen tarkastuksen dokumentointia.

Rakennustyömaita koskee myös valtioneuvoston päätös rakennustyön turvallisuudesta (629/1994, 404/2008) ja koska se on erityissäädös, siinä olevat esim. tarkastuksia koskevat vaatimukset syrjäyttävät käyttöasetuksen säädökset. Sen mukaan mm. nostolaitteet ja -apuvälineet on tarkastettava työpaikalla ennen niiden käyttöönottoa.

10. **Kysymys:** Miten menetellään käyttöönottotarkastuksen suhteen, jos Suomeen tuodaan muualla Euroopan talousalueella käytössä ollut ajoneuvonosturi tai henkilönostin?

Vastaus: Tällaiselle laitteelle ei tarvitse tehdä ns. käyttöönottotarkastusta, koska oletetaan, että laite on ollut laillisesti käytössä toisessa ETA-maassa ja sen käyttöturvallisuus on varmistettu ko. maassa. Nostolaitteelle tehdään määräaikaistarkastus vuoden kuluttua siitä ajankohdasta, kun työnantaja otti laitteen käyttöön Suomessa.

On kuitenkin muistettava, että jos em. nostolaitteille ei ole tehty 35 §:n tarkoittamaa perusteellista määräaikaistarkastusta ja nostolaitteen käyttöönotosta on kulunut 10 vuotta, on nostolaitteelle tehtävä perusteellinen määräaikaistarkastus ennen sen käyttöönottoa Suomessa.

Määräaikaistarkastus (34 §)

11. Kysymys: 34 §:n 1. momentissa säädetään, että "määräaikaistarkastus on tehtävä vuoden välein ensimmäisen käyttöönottotarkastuksen jälkeen tai, jollei työvälineelle ole tehtävä käyttöönottotarkastusta, vuoden välein siitä ajankohdasta, kun työnantaja otti työvälineen käyttöön". Koskeeko maininta "jollei työvälineelle ole tehtävä käyttöönottotarkastusta" siis muita kuin asetuksen liitteessä mainittuja työvälineitä?

Vastaus: Ei koske. Viittauksella tarkoitetaan nimenomaan laitteita, joille on tehtävä 33 §:n mukainen käyttöönottotarkastus ennen ensimmäistä käyttöönottoa. Vain liitteessä I mainituille työvälineille on tehtävä 34 §:n tarkoittama määräaikaistarkastus.

12. Kysymys: Tuleeko kaikille työvälineille suorittaa määräaikaistarkastus vuosittain, ellei 34 §:n muissa momenteissa olevien säädösten mukaan tätä pidempi tai lyhyempi tarkastusväli ole perusteltua?

Vastaus: Ei. Luvun 5 määräaikaistarkastuksilla tarkoitetaan vain liitteessä I mainittuja laitteita.

Muita kuin liitteessä 1 mainittuja laitteita koskee 5 §:n 3 momentti. Jatkuva toimintakunnon seuranta voi edellyttää työvälineen käytöstä riippuen tarkastuksia, jolloin työnantaja arvioi, kuinka usein tarkastuksia on tehtävä. Jos käyttö on raskasta tai olosuhteet vaativat, voi tarkastusten tarve olla hyvinkin tiheää. Asia on työnantajan arvioitavissa ja järjestettävissä. Työnantajalla on kuitenkin velvollisuus seurata työvälineen toimintakuntoa mm. tarkastuksilla.

13. Kysymys: Tarvitseeko nostoapuvälineitä tarkastaa sen jälkeen, kun uusi asetus astuu voimaan 1.1.2009?

Vastaus: Kyllä tarvitsee. Nostoapuvälineitä koskee asetuksen 5 §, jonka mukaan työnantajan on jatkuvasti seurattava työvälineen toimintakuntoa tarkastuksilla, testauksilla, mittauksilla ja muilla keinoilla (ks. kysymykset 11 ja 16). Lisäksi nostoapuvälineitä koskee asetuksen 24 §, jonka mukaan nostoapuvälineen kunto ja merkinnät on varmistettava ennen nostoapuvälineen käyttämistä.

Kunnonvalvontajärjestelmä (36 §)

14. Kysymys: Määräaikaistarkastukset voidaan korvata kunnonvalvontajärjestelmällä. Mikä asiantuntijataho hyväksyy kunnonvalvontajärjestelmät?

Vastaus: Tämän hetkisen tiedon mukaan mm. Inspecta Tarkastus Oy valmistautuu arvioimaan kunnonvalvontajärjestelmiä.

15. Kysymys: Mitä 36 §:ssä tarkoitetaan hyväksynnällä ja mitä olennaisia seikkoja tulisi ottaa huomioon hyväksyntää haettaessa tai myönnettäessä?

Vastaus: Kunnonvalvontajärjestelmän hyväksyttävyyden ratkaisee asiantuntijayhteisö, joka on saanut akkreditoinnin tähän tehtävään. Hyväksynnän tarkoituksena on varmistaa, että kunnonvalvontajärjestelmän piiriin kuuluvat nostolaitteet pidetään turvallisina työnantajalla olevan menettelyn avulla.

Asetuksen perustelumuistiossa on täsmennetty, mitä kunnonvalvontajärjestelmän käyttöönotto edellyttää. Pykälän 2 momentissa säädetään vaatimuksia kunnonvalvontajärjestelmästä laadittavan kirjallisen kuvauksen sisällölle. Kunnonvalvontajärjestelmästä tulee käydä ilmi, miten kunkin järjestelmän piiriin kuuluvan laitteen kuntoa seurataan (esimerkiksi kuinka usein, miten ja kenen toimesta laitteet tarkastetaan).

Laitteen tarkastuksessa on huolehdittava, että tarkastuksen tekijällä on riittävä pätevyys arvioida laitteen vikoja ja tarvittavia korjaus- ja huoltotoimenpiteitä. Käytännössä työnantajan palveluksessa tulee olla henkilö, jolla on samat kyvyt ja taidot kuin sertifioidulla tarkastajalla.

Järjestelmästä tulee käydä ilmi henkilöiden tehtävät ja vastuut. Tehtävät ja vastuut tulee olla sidoksissa henkilön toimivaltuuksiin.

Laitteiden oikea-aikaisia ja riittäviä tarkastus- ja huoltotoimenpiteitä varten on kerättävä jatkuvasti tietoa laitteen käytöstä sekä laitteen käyttöön liittyvistä häiriöistä, vaaratilanteista tai muista havainnoista. Järjestelmän dokumentaation avulla pitäisi pystyä helposti arvioimaan, onko työpaikalla toimittu järjestelmän mukaisesti.

Kunnonvalvontajärjestelmän toimivuutta valvovat asiantuntijayhteisö ja työsuojeluviranomaiset. Jotta asiantuntijayhteisö ja työsuojeluviranomaiset voivat tehokkaasti valvoa kunnonvalvontajärjestelmän toimivuutta, dokumentaatioon tulee kirjata kunnonvalvontajärjestelmän kuvauksessa mainitut työpaikalla tehdyt nostolaitteiden kunnon seuranta- ja huoltotoimenpiteet.

Järjestelmän toimivuuden arvioinnissa otetaan huomioon nostolaitteiden kunto. Jos kunnonvalvontajärjestelmällä ei voida saavuttaa vähintään samaa turvallisuustasoa kuin tavanomaisilla määräaikaistarkastuksilla, asiantuntijayhteisö ei voi sitä hyväksyä. Vastaavasti työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi velvoittaa työnantajan suorittamaan normaalit määräaikaistarkastukset, jos kunnonvalvontajärjestelmä ei vastaa säädettyjä vaatimuksia eikä epäkohtaa voida muutoin poistaa.

Tarkastuspöytäkirja ja tarkastusmerkintä (38 §)

16. Kysymys: Koskeeko 38 § vain liitteessä I mainittuja työvälineitä vai kaikkia työvälineitä yleensä?

Vastaus: 38 §:n vaatimukset koskevat vain liitteessä I mainittuja laitteita (ks. myös vastaus kysymykseen 2).

17. Kysymys: Minkälaiset vaatimukset koskevat esim. työstökoneiden, nostoapuvälineiden tai turvavaljaiden ja -tarrainten tarkastusten dokumentoimista?

Vastaus: Em. laitteita koskee käyttöasetuksen 5 §, jossa erityistä tarkastusten dokumentointia ei edellytetä. Työnantajan kannattaa silti dokumentoida, miten se on huolehtinut laitteiden kunnossapidosta ja erityisesti 5 §:n 1 ja 3 momentin mukaisesta toimintakunnon varmistamisesta. Koska työnantajalta edellytetään työvälineiden jatkuvaa toimintakunnon seurantaa, tätä varten kannattaa laatia dokumentoitu järjestelmä, jotta tarvittaessa pystyy osoittamaan, miten asia on hoidettu.

Siirtymäsäännökset (39 §)

18. Kysymys: Asetuksessa on siirtymäsäännös, joka sallii mm. nostureiden ja tiettyjen kuormausnostureiden tarkastamisen siirtymäkauden ajan tarkastajille, joilla on ollut pätevyys tarkastaa näitä laitteita vanhan käyttöpäätöksen perusteella. Miten asiaa tulkitaan niiden tarkastajien kohdalla, jotka ovat tehneet tarkastuksia esim. teknikon johdon ja valvonnan alaisena?

Vastaus: Asetuksen mukaan ne henkilöt, joilla on ollut oikeus tarkastaa työvälineitä itsenäisesti vähintään teknillisen oppilaitoksen teknikkotason tai vastaavan opistotason koulutuksen saaneen henkilön johdon ja valvonnan alaisena, jollei tarkastajalla itsellään ole ollut vähintään teknikkotason koulutusta, saavat suorittaa käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksia vanhan käyttöpäätöksen perusteella vuoden 2011 loppuun saakka.

Asiantuntijat ja asiantuntijayhteisöt

19. Kysymys: Mitä tarkoitetaan 37 §:n riippumattomalla asiantuntijalla?

Vastaus: Riippumattomalla asiantuntijalla tarkoitetaan tarkastusvaatimusten yhteydessä sitä, että tarkastuksen suorittajan arvion tulee perustua itsenäiseen osaamiseen. Tarkastajan omat tavoitteet ja sidonnaisuudet eivät saa vaikuttaa hänen arvionsa oikeellisuuteen. Tarkastuksen tekijän pitää siis pystyä oman ammattitaitonsa nojalla muiden mielipiteistä riippumatta tekemään objektiivinen arvio nostolaitteen kunnosta. Näin ollen esimerkiksi oman nostolaitteen tarkastaminen ei ole mahdollista. Sen sijaan tarkastaja voi olla palvelusuhteessa nostolaitteen omistajaan tai haltijaan. Hänellä tulee olla tehtävän suorittamiseen riittävät kyvyt ja taidot sekä riittävä työnantajasta riippumaton ammatillinen osaaminen. Itse asetustekstissä ei huolto- ja kunnossapitovastaavia kuitenkaan ole kielletty tekemästä tarkastuksia. Saman henkilön ei kuitenkaan tule suorittaa sekä huoltoa että tarkastusta. Tavoitteena joka tapauksessa tulee olla, ettei omaa työtä tarkastettaisi.

Asetuksen tavoitteena on, että ammattimaisesti suoritettulla kunnossapidolla ja tarkastuksilla voitaisiin taata työvälineen turvallisuus. Idea on siinä, että tarkastus- ja kunnossapitotoiminta erotetaan toisistaan niin selkeästi, ettei muodostu kuvaa, että huollon yhteydessä vain todetaan kaiken olevan kunnossa. Eli

määräaikaistarkastukset suoritetaan huoltotoimenpiteistä riippumatta täysimääräisinä, ja tarkastustoiminta perustuu objektiivisiin havaintoihin laitteen kunnosta, eikä vain huollon yhteydessä tehtyihin havaintoihin ja oletamaan, että huollon jälkeen kaikki on kunnossa.

Sellaiset tarkastajat, jotka ovat toimineet nykyisen käyttöpäätöksen 66 §:n tarkoittamina tarkastajina ja voivat osoittaa tehneensä tarkastuksia, voivat saada hakemuksesta sertifiointin siirtymäkaudeksi, jonka aikana heidän on suoritettava tutkinto. Siirtymäkausi on 3 vuotta. Samoin pitkäaikaisella kokemuksella voi päästä suoraan tutkintoon tarvitsematta osoittaa, että on saanut koulutusta.

20. Kysymys: Mikä taho tulee kouluttamaan asiantuntijoita ja asiantuntijayhteisöjä, jotka saavat tarkastaa liitteessä I mainittuja työvälineitä? Onko koulutukselle laadittu vähimmäiskriteerit?

Vastaus: Aikuiskoulutuskeskukset antavat nostolaitteiden tarkastajaksi aikoville koulutusta. Koulutus ei kuitenkaan ole pakollista, vaan tarkastajaksi aikova voi näyttää suoraan osaamisensa esim. työkokemuksen tms. perusteella.

Inspecta Sertifiointi Oy arvioi hakemuksesta tarkastajien asiantuntemuksen ja antaa määräaikaisen sertifikaatin toimia nostolaitetarkastajana (asiantuntija).